

Format de citation

Hlaváček, Ivan: Rezension über: Kateřina Ptáčková, Kateřina ze Sieny na cestě ke svatořečení, Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, 2015, in: Český časopis historický, 2016, 3, S. 844-845, DOI: 10.15463/rec.334779195

český
časopis
historický

copyright

Cet article peut être téléchargé et/ou imprimé à des fins privées.
Toute autre reproduction ou représentation, intégrale ou substantielle de son contenu, doit faire l'objet d'une autorisation (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

s dějinami umění se nesetkáváme, což ale při intenzitě současné uměleckohistorické produkce není třeba cítit jako újmu. Je také pochopitelné, že v řadě případů mohlo jít především o více či méně detailní přehledy badání. Jejich užitečnost není možno podceňovat právě proto, že podávají shrnutí široce rozptýlené literatury, při čemž u německých autorů či přesněji autorek imponuje jejich přihlížení k české, zejména moderní literatuře.

První část knihy přináší šest rozprav vázaných na Jindřicha VII. Z nich považuji za důležité zejména tři: Robert Antonín, *Der Weg nach Osten. Heinrich VII. und der Erwerb Böhmens für die Luxemburger*, relativizuje význam cisterckých opatů v otázce povolání Jana Lucemburského na český trůn a zdůrazňuje roli české šlechty. Michel Pauly, *Auf nach Rom! Materielle und militärische Vorbereitungen des Romzugs Heinrichs VII.*, líčí politické a materiální problémy, s nimiž se Jindřich vyrovnal v podstatě s úspěchem. Na to navazuje Knut Görich, jenž sleduje v širokém kontextu vlastní Jindřichovu korunovaci (s. 75–111).

V podstatně rozsáhlejší druhé části upoutá zejména stať znalce účetního materiálu Marka Mersiowského o v podstatě primitivních účtech a finančnictví Lucemburků. Doplňuje ho poznámkami o Karlu IV. a penězích Stefan Weiss. Bernd Fuhrmann skicuje hospodářskou situaci (českého) 14. století; tu je třeba opravit různá přehlédnutí v souvislosti Karla IV. s Prahou. Praha byla jistě metropolí Čech už před Karlem, i když jeho podíl na jejím rozvoji byl velký. Na Novém Městě nebyla „četná“ náměstí, ale tři a ovšem novoměstské obyvatelstvo netvořili „Böhmische Bewohner“, ale tschechische (vše s. 201). Tento termín autor užívá i v jiných, rovněž nepatřičných souvislostech. Ani citovaná literatura – na

rozdíl od jiných autorů – není tím, co by bylo dnes možno prohlásit za směrodatné. Fuhrmann dále brojí proti označení 14. století jako údobí krize.

Ellen Widder skicuje vztah Lucemburků k městům, Petr Elbel se vrací k věčnému tématu (císařských) residencí, v tomto případě Prahy a Budína. Činí tak s řadou itinerářových schémat a mapek a dle Gabriely Annas soupisem různých říšských sjezdů za Karla a jeho synů. Připojení Ruprechtových aktivit v tomto směru by schopnost výpovědi přehledu zvýšilo. Stati Wolfganga Haubrichse a Evy Schlotheuberové se věnují jazykovým a kulturně historickým otázkám. Christian Hesse sleduje transformaci elit v říši, Martin Kintzinger sleduje Lucemburky jako diplomaty a obráceně i diplomaty Lucemburků. Položil při tom důraz na osobnost Zikmundovu, ale stihl také učinit Václava IV. českým králem v roce 1378 (s. 403). Pierre Monet sleduje zevrubně Karlovu politiku prvního decennia jeho římské vlády, Amalie Fössel sňatkovou politiku Lucemburků a posléze jsou dvě rozpravy věnovány Zikmundu Lucemburskému a fenoménu Balkánu (Martin Clauss a Mihailo Popović).

Ivan Hlaváček

Kateřina PTÁČKOVÁ

Kateřina ze Sieny na cestě ke svatořečení

(= Monographica XIII)

Pardubice, Univerzita Pardubice –

Fakulta filozofická 2015, 213 s.,

ISBN 978-80-7395-943-2.

Autorka záslužně připravila o své jmenovkyni, která se dožila zřejmě pouhých třiceti tří let (1347, dle některých badatelů možná o deset více: 1337–1380) první větší a o prameny opřenu práci v češtině. Přináší tak ne

nedůležitý příspěvek k poznání spiritualit 14. století, nám dnes velmi těžko či zcela nepochopitelných. Ostatně i tehdejší doba se s nimi leckdy těžko vyrovnávala. Lze si představit, že autorka si musila obstarat rozsáhlé znalosti cizí, převážně italské literatury, o jejímž rozsahu si při významu svěťice nespécialista těžko může učinit určitější představu. Jedno jej ale přece jen napadne. Podíval jsem se na rozsáhlé heslo s poměrně hojnou bibliografií, jež laické mystičce, Kateřině Sienské, věnovala polská *Encyklopedia Katolicka* (sv. 8, Lublin 2000, sl. 993–1002). S jistým překvapením zjišťuji, že ta – včetně onoho hesla – se takřka zcela míjí s autorčinou desetistránkovou bibliografickou přílohou (ba vlastně se shoduje jen v citaci práce Dupré Theseidera). Není z toho třeba vyvozovat nic víc než tolik, že literatura o této svěťici je skutečně co do rozsahu nepřehledná a vlastně i nevládnutelná.

Snad ale bylo přece jen možno upozornit na edici českého překladu padesáti čtyř Kateřininých listů Karlem Vrátným s čtrnáctistránkovou předmluvou Reginalda M. Dacíka (Olomouc 1940). Ale jednu věc považuji za takřka trestuhodnou. Autorka totiž uvede nou knihu vydala o rok dříve italsky (což by trestuhodné nebylo, ba to lze považovat za chvályhodné), aniž by v české verzi na starší vydání upozornila. Může to plést tím spíš, že se tak stalo pod jejím dívčím jménem: Kateřina Čadková, *Caterina da Siena e le sue guide spirituali* (= Biblioteca dell'Istituto Ceco di Roma 3), Roma – Praha 2015.

Podstatné je důkladné vytěžení pramenového materiálu, invence a pochopení často velmi jemných nuancí mystiky. Už proto by bylo dobře, kdyby byla autorka položila alespoň rámcovou historiografickou kapitolku. Ptáčková si ovšem položila úkolem nastínit vývoj fenoménu působení Kateřiny

Sienské jak za jejího života, tak v následujícím 15. století až do jejího svatořečení. První pokus o ně je znám už z roku 1391 a jeho autorem byl i v českých dějinách se objevivší Raimund z Capuy, k naplnění pak došlo až v roce 1461 kanonizační bulou papeže Pia II.

První kapitola knihy popisuje život a okolí sienské laické mystičky, v němž velkou roli hraje její dominikánské prostředí, které této ženě bez jakéhokoliv vzdělání vytvořilo „mozkový trust“, jenž byl v podstatě zodpovědný za její proslulé listy (je jich dochováno 361!) a jehož členové ji také doprovázeli na cestách. Tyto ji také zavedly na místa nejvyšší, tedy až do Avignonu k papežskému stolci (který ovšem Kateřina jinak dost paradoxně považovala za „místo páchnoucí neřestí“; viz s. 152). Nicméně se pokoušela o jeho přesídlení do Říma, od něhož si slibovala změnu. Mám ovšem dojem, že krátkodobý přesun papeže do Věčného města v roce 1378 lze těžko považovat, jak se to někdy děje, za důsledek jejího vlivu.

Kateřina Sienská ostatně měla za svého života nejen okolí, jež jí bylo oporou, ale i „reptaly“, kteří ji a některé její politické snahy kritizovali (tak např. snahu o křížovou výpravu žen do Svaté země!). Ve skice druhého života, který se výrazně odlišuje od onoho jí žitého, se pak nutně postupuje podle středověkých schémat, která ovšem zdaleka ne vždy vycházela z reálného základu. Klade se zde důraz i na dominikánské terciářky, které sice vznikly až po její smrti, ale pod jejím nepochybným vlivem. Práci, kde si čtenář pár přehlédnutí snadno opraví, uzavírá osobní rejstřík, kde odkaz na Karla IV. zmiňuje jeho pobyty v Sieně, leč bez kontextu s Kateřinou, i když o ní císař při svém duchovním ustrojení zejména při pobytu na místě nějakou povědomost mít musel.

Ivan Hlaváček

